RİSÂLE-İ İSMAİLİYYE

(Er-risâletü'l İsmâiliyye ve'l Atiyyetü'd-Düriyyetü fî tarikâti'n Nakşiyyeti ve'l Melâmiyyeti)

SEYYİD MUHAMMED NÛR'UL-ARABÎ
Kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

Hazırlayan
İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

BİR KÜLTÜR HİZMETİDİR
PARA İLE SATILMAZ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2010

SEYYİD MUHAMMED NÛR’UL ARABÎ

Kaddese’llâhü sırrahu’l azîz

1813 yılında Mısır’ın **“Mahalletü’l-kübrâ”** adlı kasabasında dünyaya gelen Seyyid Muhammed Nûr’un hayatı hakkındaki bilgileri halifelerinden Harîrîzâde Kemâleddin Efendi’nin **Tibyân ü Vasâ’ili’l-hakâ’ik fî beyân-ı selâsili’t-tarâik** adlı eserinden ve Bursalı Mehmet Tâhir’in onun hakkında yazmış olduğu menâkıbnâmesinden öğrenmekteyiz. Hz. Ali kerremallâhü vecheye nisbet edilen Noktatü’l-beyân adlı eseri şerh etmesinden dolayı **“Noktacı Hoca”** , Mısır’dan gelip Rumeli’ye yerleştiği için **“Arap Hoca”** ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin torunu Hz. Hüseyin aleyhisselâm soyundan geldiği için **“Seyyid”** lakaplarıyla tanınır. Muhammed Nûr’ül-Arabî, üstad ve mürşidi Hasan el-Kuveynî’nin

“Artık sana bütün ilimlerin yolu açıldı. Anadolu’ya git” emriyle Anadolu’ya gönderilmiş, bir süre sonra da kendi isteğiyle Ru-

meli'ye geçmiştir.

1839-1870 yılları onun Rumeli Nakşîliği ve Melâmilik arasında bir tasavvuf sistemi kurmaya başladığı bir dönem olmuştur. Muhammed Nûr, İstanbul'a geldiğinde Melâmiyye-i Bayrâmiyye (Orta Devre Melâmîleri) şeyhi **Abdülkadir Belhî**'yi kendisine bağlamak ve Melâmîliğin tek temsilcisi olmak istemiştir. Ancak Belhî'nin bunu kabul etmemesi üzerine bu isteğine erişememiştir. Muhammed Nûr'un **Şerif Efendi** ve **Latife Hanım** olmak üzere iki çocuğu olmuştur. Halifesi ve oğlu Şerif Efendi'nin hiç çocuğu olmadığı için maddî ve manevî soyu Latife Hanım ve damadı Abdürrahim b. Ali El-Melâmî (Fedâî) ile onların çocuklarından devam etmiştir.

Seyyid Muhammed Nûr'ul Arabî, kaleme aldığı eserlerde üçüncü devre Melâmîliğinin görüşlerini ortaya koymuştur. Abdülbâki Gölpınarlı (1931: 287-290) **bu eserlerin elli beş tane olduğunu, bunların otuz sekiz tanesinin Türkçe, on yedi tanesinin ise Arapça** olduğunu belirtir. Muhammed Nûr'un bu eserlerinde, Melâmiyye-i Nûriyye olarak bilinen üçüncü devre Melâmîliğinin tasavvuf düşüncesinin özündeki vahdet-i vücut anlayışı ve kendi temellendirdiği tevhit anlayışı vardır. Melâmet-i Nûriyye'yi yaymak için büyük çaba harcayan Muham-

med Nûr, bu gayretini galibiyetle sonuçlandırmış, Rumeli ve Batı Anadolu gibi geniş bir coğrafyaya yayılan Melâmet-i Nûriyye için Üsküp, Manastır, Prizren, Doyran, İştip, Tikveş, Köprü, Selânik, İstanbul gibi şehirlerde dergâhlar kurulmuştur. Melâmet-i Nûriyye'nin geniş bir coğrafî alanda ve geniş kitlelere yayılması için halifeleriyle birlikte gayret gösteren, birçok halife yetiştiren ve birçok talebeye hocalık eden Muhammed Nûr, 1888 yılında kendi evinde Hakk'a yürümüştür.

Bu kitapta Nakşibendî-Melâmî Tarikatındaki Seyr-u Sülûk hakkında yazılmış olan **Risalet el-İsmailiyye ve'l-atiyet ed-durriye fi tarik en-Nakşiye ve'l-Melâmiye** [1] yi Osmanlıcadan Türkçe'ye çevirerek kardeşlerimize faydalı olmayı düşündük.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

[1] 297.7 - Osman Ergin Yazmaları - 000542/07 Atatürk Kütüphanesi-İstanbul

RİSÂLE-İ İSMAİLİYYE

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah Teâlâ'yadır.

Salât, bütün yaratılmışların en hayırlısı Muhammed'e (sallallâhü aleyhi ve sellem), âline, arkadaşlarına ve tâbilerine kıyamete kadar devam etsin.

Bu risâle Nakşibendî ve Melâmiyye büyüklerinin diyarı Tikveşli ve Kavadar'ın içinde gösterdikleri seyr-u sülûk hakkında tasnif edildi. İsmini de **Er-risâletü'l İsmâiliyye ve'l atiyyetü'd-düriyyetü fî tarikâti'n nakşiyyeti ve'l melâmiyyeti** (Nakşibend ve Melâmi tarikati için hediye edilmiş incilerden Risâle-i İsmailiyye) verdim.

Âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ bu risâleyi bize faydalı kılsın. Kitap On iki bölümdür.

1-Mürşid-i Kâmil

2-Rabıta

3-Teveccüh

4-Zikir Telkini

5-Altı Letâif

6-Nefy-ü İsbat

7-İntikalat-ı Zikir

8-İlme-l Yakîn

9-Ayn'el Yakîn

10-Hakk'el Yakîn

11-Vilâyet-i Vahdiyyet ve Kurbet

12-Ubbad, Ubûdiyyet, Ubûdet (İbadet Edenler, Kulluk Edenler, Kul Olanlar)

1-MÜRŞİD-İ KÂMİL

Bilinmelidir ki, kemâl mertebeler sonsuz ve görünemeyecek kadar çoktur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve sevdiği nurların ışığı Hz. Ali kerreme'llâhü veche mevcûdâtın sırrı ve yaratılmışların en mükemmeli iken haklarında

وقُلْ رب زِدنِى علْما

"Rabbim, benim ilmimi artır" de. [2] varid oldu. Yani علْما burada **"Ben"** demektir. Zira Allah Teâlâ'nın noksan sıfatlardan münezzeh Zâtının ve rablik sıfatları sonsuzdur. Bu nedenle Allah Teâlâ yolunda seyr ü sülûk edenler sürekli terakkide yükselmede olurlar. Bu yükselme cesedin ölümü ile de kesilmez.

Nitekim Şeyh-ül Ekber Muhyiddin İbnü'l Arâbî radiyallâhü anh hazretleri dünyayı değiştirdikten sonra nurlu ruhları ile buluşan Zinnûn-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîzle görüştüklerinde;

-Ey kardeşim Zinnûn! Allah Teâlâ, yarattıklarına benzemez, başkadır, sözünü hatırladın mı? Zinnûn-i Mısrî;

-Evet, dedi. (Sonra keşfi açılınca bayıldı sonra uyandı. Gür bir sesle) Hazreti Şeyh-ül Ekber ona;

"Her şey Allah Teâlâ kâim iken, yaratılmış olanların varlığı nasıl olurda O'ndan ayrı

---

[2] Tâhâ, 114

olur.”[3]

Bu cevaptan sonra Zinnûn- i Mısrî kaddese’llâhü sırrahu’l azîz tevhîd meselesini anlayıp terakki etti.[4]

Hülâsa, ilâhî marifetlerin sonu olmadığından bütün âlem sâlik sayılır. Lakin irşad terbiyesindeki zâtta olması gereken bazı âlametleri açıklamak gerekir. Tâki bu sebeple herkes, sadık mürşid ve sadık olmayan fark ederek, irşad davasında olanlara meyletmesinler.

Mürşid-i Kâmil, çok ibadet, az uyku, az yemek, az konuşmak, çokça zikir, başkaları gibi şeriatın emirlerine uymakla muhakkak olarak bilinmez. Zira mürşid olmayan abidlerin hali de bu şekildedir.

Bil ki; Mürşid-i Kâmil ve Vâris-i Muhammedî (sallallâhü aleyhi ve sellem) alameti şudur.

Şeriatın emirlerine sıkıca bağlanmakla beraber, meclisinde onu ziyaret eden avam insanlar kalbinde bulunan dünyevî düşünceleri ni meşguliyetini giderir veya azalır.

Havas olan insanlarda ise istiğrâk [5] artar.

Bahsedilen bu durumlar karşısında ona tabi olmak gerekir.

Yalancı dava ile irşada çıkanlardan ve yalan-

---

[3] (Bu mevcûdatın müstakil vücûdları yoktur, onların hepsi Allah Teâlâ vücûduyla mevcutturlar, yani Allah Teâlâ’dan başka mevcûd yoktur.)

[4] (Berzah âleminde Zinnûn-i Mısrî’yi Hazreti Şeyh-ül Ekber terakkî ettirdi. Zirâ Zinnûn hazretleri bu dünya âlemde iken bu tevhîd meselesine vâkıf değildi.)

[5] **İstiğrâk**: ilâhî aşka dalıp coşarak kendinden geçme, esrime.

larından kaçınmak gerekir.

Ey Allah Teâlâ'm! Yalancılardan, dellâllarından, [6] arkadaşlarından Sana sığınırım.

Ancak Allah Teâlâ, doğru hidayet eder.

2-RABITA

Sülûk eden müridin kalbinde havatır [7]düşünceler artıp engel olamazsa yüz defa İstiğfar eder.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Bazen kalbimi bir perde bürür, bu perdeyi kaldırmak. için günde yetmiş/yüz defa istiğfar ederim "[8]

Eğer düşüncelere yine olamazsa; şeyhinin meclisine gidip karşısına oturmalı veya şeyhinin kalbine teveccüh edip düşüncelerin gitmesini beklemelidir.

Eğer şeyhine gitmek mümkün değilse iki kaşı arasında onu teşekkül ettirecek şekilde düşünmelidir. Bu sebeple Delâil-ül Hayrat sahibi Mu-

---

[6] **Dellal:** İlân edici. Yüksek sesle bildiren. * Müşterileri çeken. Davet eden.

[7] **Havatır**: Hâtıralar. Fikirler. Düşünceler.

[8] Müslim. Zikir, 51: Ebu Davud. 26

İlk sûfîlerin değişik tasavvufî haller için kullandıkları bu hadise Kuşeyri (465/1072) tecellî konusunda yer vererek şöyle der: "Bu hadis ile sanki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hakikatin hamlelerine karşı kalbinin setr halinde olmasını istemiştir. Çünkü Hakkın vücudu ile beraber halk için beka mümkün değildir."

hammed el Cezûlî,[9] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şeklini teşkil [10] eylediler. Daha sonra bu kitabı şerh edenler bu şekil hakkında buyurdular ki;

"Delâil-ül Hayrat kitabını okuyan kimselerin Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi rabıta etmeyince vuslat hâsıl olmaz."

Açıklamasında ise; "Eğer Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin nurlu şeklini mânevi halde görürse, o şekli rabıtasına alıp yakazada[11] o zaman içinde zahir oluncaya kadar devam eder.

Eğer göremedi ise hacca gidip Ravza-i Mutahhara'daki Şebeke-i Rasûlüllahı [12] rabıta ile Ruh-u Nebeviyi[13] manevi halde görünceye kadar devam edip ve şekli rabıtasına alıp yakazada o zaman içinde zahir oluncaya kadar devam eder.

Eğer yine göremedi ise Delâil-ül Hayrat kitabındaki resme rabıta ile Ruh-u Nebeviyi manevi halde görünceye kadar devam edip ve şekli rabıtasına alıp yakazada o zaman içinde zahir

---

[9] 13.yüzyıl sufilerinden olup derlediği ve pek çok salavât- şerife'yi bir araya getiren "**Delâil-ül Hayrat**" adlı risalesinin de yazarıdır.

[10] **Teşkil**: 1 . Oluşturma, ortaya çıkarma, meydana getirme:2 . Oluşum. 3 . Örgütleme.

[11] **Yakazâ**: uyanık, şuurlu ve dikkatli bir vaziyette.

[12] Kitabın yazıldığı zamanda fotoğraf fazla olmadığı için zamanımızda çekilmiş resimlerden birine de bu uygulama yapılabilir.

[13] **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin nurlu şeklini**

oluncaya kadar devam eder.

Hülâsa; salavâtın rabıtası **Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin nurlu şekli** olduğu gibi Allah Teâlâ'nın zikrinin rabıtası her ne kadar zikredilmiş ve maşûk (âşıkların müşahedesi) ise de herkes buna kavuşamadığından ve başlangıçtaki olan saliklerin düşüncelerinin düzelmesi için şeyhe rabıta olunur. Bu sırrı ancak sahipleri bilir. Bu söylediklerimiz Nakşibendî büyüklerinden rivayet edilmiştir. Bu müşkül ve acayip gelebilecek sözlere itirazdan Allah Teâlâ'ya sığınırım.

3-TEVECCÜH

Nakşibendî mürşidlerinin müride teveccüh ederek yönelmelerinin büyük faydası vardır. Bu ise;

Şeyhin, müridin kalbinde olan düşüncesine vakıf olması;

Şeyhin kalbinde olan halleri sâri (aktarması-geçişine sebep) olmalarıyla zikir ve cezbeyi müridin kalbine bırakarak ve başka şeyleri çıkarmasıdır. Ancak şeyh, müridin kalbî zikir ile meşgul olması için dersi ne ise öyle teveccüh eylemelidir.

Ey Allah Teâlâ'm! Kalbimizin yüzünü cemâline çevirmeni, vuslattan mahrum etmemeni diliyorum. Âmin

4-ZİKİR TELKİNİ

Allah Teâlâ'nın sevgilisi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Hazretleri zikir telkin ettikleri vakit isteyene diz dize birleştirir ellerini uylukla-

rı üzerine kor ve zikri telkin ederlerdi. Bunun en bariz örneği; Ömer radiyallâhü anhın rivayetiyle imanın tarifi hakkında gelen hadisi şerifte Cebrail aleyhisselâm dizlerini Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin dizlerine birleştirerek İslâm, İman, İhsan, kıyamet saatini sormalarıdır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemde sorduğu sorulara cevap vererek bu suretle telkini zikir yaptılar.[14] Mürşidlerin ve şeyhlerin telkin

---

[14] Ebu Hureyre radiyallâhü anh şöyle anlatıyor: Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir gün insanların arasında oturuyordu.O sırada ona bir zat geldi ve:

"Ey Allah'ın Resulü! İman nedir?" dedi.

"Allah'a, meleklerine, kitaplarına, Allah'a kavuşmaya, rasüllerine inanman ve yine son dirilmeye iman etmendir" buyurdu.

“İslâm nedir? dedi.

"İslâm, Allah'a kulluk etmen ve ona hiç bir şeyi ortak yapmaman, Farz namazı dosdoğru kılman, farz kılınmış olan zekâtı vermen ve Ramazanda oruç tutmandır" buyurdu.

“Ey Allah'ın Resulü! İhsan nedir?” dedi.

"Allah'a onu görürcesine ibadet etmendir. Her ne kadar onu görmüyorsan da o seni muhakkak görür" buyurdu.

“Ey Allah'ın Resulü, Kıyamet ne zamandır?” dedi.

(Cevaben Efendimiz) Buyurdu ki:

"Bu konuda sorulan sorandan daha çok bilgiye sahip değildir. Fakat onun alâmetlerini sana haber vereceğim: Cariyenin efendisini doğurması, onun alâmetlerindendir. Yalınayak ve çıplak kimseler, insanların idarecileri oldukları zaman, işte bu da

ettikleri zikirde bu şekildedir.

Ey Allah Teâlâ'm, bize irfan yolunu hidayet kılmanı, bozgunculuktan ve isyan etmekten yaratılmışların en hayırlısı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin makamına sığınırız.

5-ALTI LETÂİF

Müride telkini zikir etmeden önce Ehli Sünnet vel cemaat itikadının ilm-i hal[15] bilgilerini ibadet edecek kadar bilmesi gereklidir.

Mürşid, daha sonra **kalp** (sol meme altında) İsm-i Zât-ı (Allah) nefessiz (gizlice kalp üzerin-

---

onun alâmetlerindendir. Koyun çobanları yüksek bina kurmakta birbirleriyle yarışa başladıkları zaman, işte bu da onun alâmetlerindendir. (Kıyametin vakti) Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği beş şeye dâhildir."

Bundan sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"Kıyamet vakti hakkındaki bilgi ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez, yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez, şüphesiz Allah her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır" ayetlerini okudu. Ebu Hureyre radiyallâhü anh der ki:

Sonra o şahıs dönüp gitti. Arkasından Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"O adamı bana geri getiriniz" diye emretti. Bunun üzerine sahabeler onu geri getirmek için aramaya başladılar, fakat bir şey göremediler. Bunun üzerine Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"İşte o, Cebrail'dir. İnsanlara dinlerini öğretmek için gelmiştir" buyurdu.(Sahih-i Müslim,10)

[15] İbadet usullerini, din kaidelerini bildiren kitap

de) **Allah Allah Allah** lafzını dudakları kapatmış olduğu halde zikri telkin eder. Mürid diğer zamanlarda zikrine de bu şekilde devam eder. Öyle ki kalbi sonuçta zaruri olarak gayri ihtiyari zikir etme haline kavuşur. Bu hal başlayınca **ruh** ta (sağ meme altında) zikir kalpteki gibi tarif edilir. Zaruri ve gayri ihtiyari ile zikir etme hali başlayınca (sol ve sağ meme üstünde) **latife-i sırr**'a geçer. Yine zaruri ve gayri ihtiyari ile zikir etme hali başlayınca (sol meme üstünde) **latife-i hafî**'ye geçer. Sonra (sağ meme üstünde) **latife-i ahfâ**'ya telkin eder. Sonra **Sultan-ı Zikre** geçip ism-i zâtı iki, kaşı arasında telkin eder.[16]

Ey Allah Teâlâ'm Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hürmetine zikrinde ve san şükretmede beni muvaffak kılmanı istiyorum.

6-NEFY-Ü İSBAT

Altı letâif üzerinde devran edip hapsi nefes ile Lâ ilâhe illa'llah diye zikreder. Yapılışı şu şekildedir.

"İlâhî ente maksûdî ve ridâke matlûbî" der ve dizleri üzerine oturur. Sonra nefesi içeri çekerek **Allah Allah Allah** zikrini letâifleri üzerine bıraka.

"İlâhî ente maksûdî ve ridâke matlûbî" deyip **LÂ** kelimesini kalbinden Sır üzerinden uzatarak Sultân-ı Zikre (iki kaşı arasına), **İLÂHE** kelimesini Sultân-ı Zikirden ahfâya indirerek, **İLLA'LLAH** kelimesini ahfâdan hafî üzerinden

---

[16] Burarda bahsedilen letâiflerin yerleri bazı meşayıhca farklılık göstermektedir.

geçerek kalbe vurarak bırakır.

Bu suretle letâifler üzerinde nefy-ü isbat ile zikir ederken nefesi zorlanınca tek sayıda bırakarak **"MUHAMMEDÜN RESÛLULLÂH"**ı düşünerek nefesini hafif hafif ala. **"Allah"** ismini letâif üzere bırakırken birden bırakmamalıdır. **"İlâhî ente maksûdî ve ridâke matlûbî"** demelidir. Bu suretle bir defada 3, 5, 7, 9, 11, 15, 17, 19, 21 defa hapsi nefes etmelidir. 21 e ulaşınca hapsi nefes zikri tamam olur.

Ey merhametlilerin en merhametlisi Allah Teâlâ'm, emirlerine kemaliyle uymayı, huzurundan bizi kovmamanı istiyorum.

7-İNTİKÂLAT-ZİKİR

Nefy-ü İsbat 21 de kemal bulunca letâiflerin her biri üzerinde üzerinde üç defa zikreder. İntikâlat budur. İntikâlat üzerinde iken muhasebe ve murakabe olunur.

Murakabe sabahları (beni) Allah Teâlâ ne işlerde kullanır diye bekleyişte olmaktır.

Muhasebe de akşamları (beni) Allah Teâlâ ne işlerde kullandı diye hesap etmektir.

Nakşibendî sadâtının sülûklerinin nihayeti budur.

8-İLME-L YAKÎN

Tevhid ehlinin zât-ı (kendini) ve eşyanın zâtını Allah Teâlâ'ya ve sıfatlarına delil kılmasıdır. Bunun iki yönü vardır.

1-İstidlâl[17] bi'lmisliyye: (Benzeyiş delilleri getirmek)

Allah Teâlâ'nın hallerine, sıfatlarına gerek vücud ve sıfat-ı subûtiyelerine; cüziyyatını, kendinde ve âlemde müşâhedesiyle Allah Teâlâ'yı ve kadîm [18] ve müessir sıfatlarını ispat etmektir. Mesela; kendindeki vücud, kudret, irade, ilim, hayat, görmeyi, işitmeyi ve konuşmayı müşahede ile ispat edip Allah Teâlâ'nın yaratıcılığının benzeri tıpkı benim varlığımda da vücud, kudret, iradeler, ilim, hayat, görmek, işitmek ve konuşmak vardır, diye iman etmektir. Bunun açıklaması ise **"Allah Teâlâ Âdemi kendi suretinde yarattı."** [19] hadisi şerifte gel-

---

[17] Kelâm terimi olarak istidlâl, ''bir hüküm veya kavramın doğruluk yahut yanlışlığını kanıtlamak için zihnin yaptığı akıl yürütme eylemi'' diye tarif edilebilir. Kur'ânı Kerîm'de istidlâl kelimesi geçmemekle birlikte bunun mâzi kalıbındaki kökünü oluşturan ''delle'' akıl yürütme eyleminin söz konusu edildiği bir yerde kullanılmıştır (Sebe,14).

İstidlâl ile aynı mânada veya yakın anlamdaki tezekkür, tedebbür, taakkul, tefekkür, i'tibar, nazar gibi kelimeler sık sık kullanılmış, özellikle İslâm'ın getirdiği mesajlar konusunda düşünüp isabetli sonuçlara varılması istenmiştir. Kur'ân-ı Kerim'de ayrıca ilim, sultan, âyet, beyyine, burhan, hüccet gibi değişik adlarla yer verilen delile büyük önem atfedilerek inanç ve düşüncenin mutlaka delile dayandırılması doğruya ulaşmanın vazgeçilmez şartı olarak görülmüştür

[18] **Kadim**:Başlangıcı olmayan, eski, ezelî.

[19] Buhârî.. İsti'zan. 1: Müslim. Birr. 110. Cennet. 28;.İbn. Hanbel. II/244. 251. 315. 323. 434. 463. 519

miştir. Yanı tıpkı isimleri sıfatları gibi bende vardır demektir.

2-İstidlâl bi'z zarûrî: (Mecburî delil getirmek)

Yani kul acziyetini tefekkür edip yaratıcısının kudretini ispat ve iman etmesidir. Allah Teâlâ'nın birliğini düşünür ve kadimliğine (önceliğine) iman eder. Bu şekilde kendi fenâsını (yokluğunu) tefekkürle Allah Teâlâ'nın bekâsına (varlığına) iman etmiş olur. Bunun bir başka beyanı ise **"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işiten ve görendir."** [20] İlme'l Yakîn tarikat ehli ve şeriat ehlinin büyüklerinin tevhididir.

Allah Teâlâ, hakkı söyler ve doğru yola iletir.

9-AYN'EL YAKÎN

Hakk ehli olan zatlar kendi hakikatlerini Allah Teâlâ'nın sıfatlarına mazhar ve ayna olduklarını müşahede etmeleridir. Ayne'l yakîn marifettir. Ancak bu zuhur eden sıfatı subûtiyyeden gayb anahtarları denilen dört sıfatları, zahirleri ve kalpleriyle müşahede etmeleridir.

Sıfât-ı zâhir: Dörttür, göz ile müşahede edilir. **Kudret, işitmek, görmek ve konuşmak**

Sıfât-ı Bâtıne: Dörttür. Kalp gözü ile müşahede edilir. **İrade, ilim, hayat ve tekvin** (yaratma)

Hulâsa: zahirlerine teveccüh ettiklerinde Allah Teâlâ'nın zahir sıfatlarını, batına tevecüh ettiklerinde batınî sıfatlarını müşahede etmektir.

Bu kişilere sıfâtı subutiyye tâifesi ve marifet

[20] Şura, 11

ehli derler. Tarikat ehlinden yüksek mertebededirler.

Ey Allah Teâlâ'm, bu müşahedeyi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ve Ehl-i beytinin hürmetine kolay kılmanı niyaz ediyorum.

10-HAKK'EL YAKÎN

Hakikat ehlin hepsi ve melâmiyyenin tevhidir. Bu kişiler bütün tâifelerden üstündür. Bütün nebiler Hz. Ebubekir Hz. Ömer radiyallâhü anhüma melâmiyyedendir. Bu tâife ve kişileri **tevhid, ittihat** ve **vahdet**tedir.

Tevhid üç makamdadır.

Makâm-ı ruh, cem' ve kurb-u ferâiz[21] dir.

Vahdet üç makamdır.

Makâm-ı Hazret, cem'ül cem ve vahidiyyetü'l cem 'dir.

Bu kişilerin avamdan farkları yoktur. Allah Teâlâ'nı emrettiği farzları yerine getirirler. İlâhî emirleri hiçbir zaman bırakmazlar. Halleri daima Allah Teâlâ iledir. Bu kişilerle buluşmak görüşmek ve halleri ile hâllenmek en büyük saadeti bulmak ve Allah Teâlâ'ya kavuşmaktır.

Ey Allah Teâlâ'm beni onlardan ve onlarla beraber olmayı Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yüzü suyu hürmetine istiyorum. Ayrıca diğer mümin kardeşlerimde bu hallerimden nasiplensin.

---

[21] **Farzlarla olan kurb:** Kulun, nefsi de dahil olmaküzere, her şeyin şuurundan tamamen fâni olmasıdır. Artık onun nazarında, Hakk'ın vücûdundan gayri, hiçbirşey kalmaz. Bu, farzların semeresi olarak ortaya çıkan fena halidir.

11-VİLÂYET-İ VAHİDİYYET VE KURBET

Hakiki imanın sonunda erişilen ehadiyyetü'l cem Makam-ı Mahmud sallallâhü aleyhi ve selleme istiğrak edemeyip[22] ancak o âlem-i nura girip bazen Allah Teâlâ ile bazen halk ile olmasıdır. Âlem-i halkla olduğu vakit perdelenmesi, âlem-i nur ile olduğunda perdelerin kalktığı velâyet mertebesidir.

Âlem-i nura girip bir olduğunda eğer yaratılmışları halkı görmüyorsa **sıddıkıyyet** mertebesindedir, demektir.

Âlem-i nura girince halk asla hicap olmayıp kaybolmuyorsa yani gerek âlem-i nurda gerek halk âlemi ile iken fark (ayrılık) olmaması, yani bir bakışla bakarken halk ona hicap olmuyorsa **kurbet** mertebesindedir demektir.

Bu mertebeden yukarısı ise **Nübüvvet**tir. Mukarreb ona vasıl olamadığı gibi nebilerden başkası da bu nübüvveti vasf edemezler. Eğer vasf edip söylerlerse yalan söylüyorlar demektir.

Ey Allah Teâlâ'm bizi mukarreblerden kılmanı cemâline kavuşma lezzetinden mahrum etmemeni istiyoruz.

12- UBBAD, UBÛDİYYET, UBÛDET (İBADET EDENLER, KULLUK EDENLER, KUL OLANLAR)

İbadet avâmın amellerindendir. Ameli ken-

[22] Bu makam Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin özel makamıdır. Hiçbir nebi ve evliyaya nasip olmamıştır.

dilerinden görüp cennete kavuşmak hırsı ile veya cehennem korkusuyla işlerler.

Ubûdiyyet (Kulluk edenler) ise, havasın amelidir. Amellerini kendilerinden görüp Allah Teâlâ rızası için işleyenlerdir.

Ubûdet (Kul olanlar) havas-ül havasın amelleridir. Amellerini Allah Teâlâ'nın işlediğini görürler ve onunla işlerler. Bu kişler nefisleri için bir varlık görmedikleri için mâ'bud ile âbid bir bakışla görürler.

اللهم صلي على سيدنا محمد في جميع المظاهر الذي هو هيولاها و اجزاها

والنقاها واطبنها وارقاها وعلى اله صحبه و سلم اجمعين

Ey Allah Teâlâ'm salât ve selamını zuhur edenlerin heyülası (gerçeği özü), onları cüzlere (sınıflara metebelere ayıranı), nikası (birbirine bağlayanı), sırlayanı (gizleyeni) merhametlisi Efendimiz Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme, âline ve arkadaşlarının hepsi üzerine olsun.

Allah Teâlâ'nın yardımı ile bu risale bitti.[23]

---

[23] Hata ve kusurlar şahsıma aittir. **Tercümenin bittiği tarih 30.09.2010**